1

Vallongue, 1945

Ozvala se rána, která k ní dolehla i přes silné zdi, a Clara nadskočila. Po hmatu hledala hrušku vypínače visícího u čela postele a horečně ho stiskla. Místností se vzápětí rozlilo světlo a z temnoty se vynořilo důvěrně známé vybavení: dvě lenošky potažené hedvábím v barvě slonové kosti a kulatý stůl s dlouhým ubrusem, těžké damaškové závěsy a sekretář, kde vyřizovala veškerou korespondenci.

Clara v polosedě chvíli ostražitě naslouchala, ale v domě znovu zavládlo ticho. Byla si jistá, že se jí to nezdálo, a proto si chvatně oblékla župan a spěchala ke dveřím. Byla to víc než předtucha, byla to téměř jistota, že ji čeká tragédie, hrůza, až odhalí to, čeho se obávala tak dlouho, že už si zvykla na život plný úzkosti. Věděla, že jednoho dne, jedné noci bude čelit tomu nejhoršímu, a ta osudná chvíle právě nastala.

Na schodišti ji ovládla nevolnost a málem si to rozmyslela, ale přesto pomalu, krok za krokem s rukama křečovitě svírajícíma kovové zábradlí scházela dolů. Teď si nemohla dovolit žádnou slabost. Srdce to vydrží, musí, už není čas vracet se pro léky. Ostatně ty pilulky byly zbytečné, nebyla nemocná, léčila se jen, aby měla klid od rodiny. Válečná léta byla těžká, a to nejen kvůli nedostatku potravin. Hodně toho vytrpěli z mnoha důvodů.

Velkou halu osvětlovaly noční lampy, které jako každý

večer, než šla spát, sama rozsvítila. Do bosých nohou ji studila ledová dlažba. Musela se zhluboka nadechnout, aby sebrala odvahu a zamířila ke dveřím Édouardovy pracovny. Vešla bez zaklepání.

Nejdříve spatřila Charlese, který stál bez hnutí uprostřed místnosti. Téměř současně si všimla Édouarda zhrouceného na opěradle, obličej celý od krve, skelný pohled, byl téměř k nepoznání. Vedle kalamáře ležel revolver.

„Bože," pronesla téměř neslyšně, „on to udělal!"

Její vzdech připomínal ochraptělý vzlyk, zoufale se snažila ovládnout slova a pohyby. Ten šok byl příliš silný i na ni. Přesto, když se Charles pohnul, zvedla rozhodně ruku, aby ho zarazila.

„Je tu nějaký dopis?" zamumlala. „Něco, co by vysvětlovalo…"

Překonala prostor, který ji dělil od mladšího syna, a zhroutila se mu do náruče v absurdní naději, že ji utěší.

„Mami," zašeptal, „poslouchej mě."

Objal matku kolem krku tak, aby jí zabránil v pohledu na Édouarda, ale s překvapivou silou se mu vymanila.

„Ne, k tomu není co dodat, mlč, Charlesi, prosím tě, mlč!"

Její autorita byla neotřesitelná, věděla to a dívala se na něj, jak tam bezmocně stojí.

„Tvůj bratr byl v poslední době velmi sklíčený, stále se tu zavíral…," pokračovala naléhavě. „Madeleine se z toho málem zbláznila a děti taky. Jenže ani já, ani nikdo jiný mu nemohl pomoci, tušil jsi to, možná je to tak nakonec lepší."

„Poslouchej mě," požádal ji znovu vážným hlasem.

Nevěnovala mu pozornost, dál rozvíjela své úvahy a s obavami myslela na Édouardovy děti. Ani jediná slza však její smutek neprozradila. Vždycky se chovala jako hla-

va rodiny a byla to výjimečná žena, na to by neměl zapomínat. I když trpěla sebevíc, byla s to všemu neochvějně čelit. A teď neměla na výběr.

Energicky Charlese odstrčila a obrátila se ke stolu. Nejstrašnější byla přítomnost důstojnického revolveru, který patřil manželovi. Připomínal jinou válku, tu Velkou, kam ho povolali bez ohledu na věk – v závěru na frontu posílali děti i veterány –, kde bojoval jako hrdina a nakonec zahynul na poli slávy jako řada jiných, a ona ovdověla. Ano, zbraň, kterou jí předali posmrtně za jeho účast v boji spolu s vyznamenáními. Vojenská medaile, válečný kříž s vavřínovou ratolestí a vděk vlasti. Chudák Henri! Že zbraň, kterou se Édouard zabil, patřila zrovna jemu, bylo děsivé. O to víc, že celou německou okupaci byl revolver pečlivě uschován spolu s loveckými puškami v nejzazším koutě posledního sklepa za sudy a pytli s uhlím. Po osvobození je ze sklepa přinesl sám Édouard.

Pohledem jen lehce zavadila o zhroucené tělo staršího syna, nechtěla si do paměti vrýt ten nesnesitelný obraz. A přece to bylo v řádu věcí, vždycky to věděla, mohla to předvídat. Ale určitě se tomu nedalo zabránit.

„Mami…," ozval se za ní Charles.

Natáhla ruku, uchopila revolver, s odporem si ho prohlédla a pak ho pohodila na okraj stolu.

„Zavoláš četníky," pronesla, aniž se otočila. „Tvůj bratr byl věřící člověk, doufám, že farář bude souhlasit…"

Kněze přesvědčí snadno, o tom nepochybovala, i když sebevražda bránu do ráje neotvírá. Édouard už tak trpěl dost, byla toho svědkem, za své chyby teď zaplatil a církev mu bude muset dát rozhřešení. Nepřichází v úvahu, že by ho zavrhla, a ona na to osobně dohlédne.

Vyčkávala, jak se Charles zachová. Nedívala se na něj, ale byla si jistá, že se nakonec pohne, protože telefon byl

v hale. Čekala, všechny svaly křečovitě napjaté, dokud nezaslechla, jak jde ke dveřím. K politování byl především on, což si uvědomovala velmi jasně, přesto na to nemůže brát ohled, rozhodně ne teď.

Jakmile odešel, nemusela se už snažit zadržet slzy, které ji pálily v očích. Měla pocit, že se hroutí, zmenšuje, cosi ji stahuje k zemi.

„Miláčku, můj ubohý miláčku," šeptala.

Prsty se neobratně dotkla Édouardových vlasů, aby ho naposledy pohladila. Vždycky byl až na druhém místě, čehož teď náhle hořce litovala. Kdyby ho milovala víc, mohla by ho ochránit před jeho démony? Ne, asi ne, ostatně láska a něha mu nechyběly, Henri jej od narození naprosto zbožňoval.

Charlesův tlumený hlas, když mluvil nejspíš se spojovatelkou, ji vrátil do přítomnosti. Kdo půjde nahoru a vzbudí Madeleine, aby jí oznámil, že její manžel si právě prohnal hlavou kulku? Že je od nynějška vdova jako její tchyně, byť ne tak úctyhodná, a že je odsouzená nosit smutek a sama vychovávat své tři děti? Ostatně ne tak docela sama. Kolem *chudáka* Madeleine se pevně semkne rodina. Édouard se soucitu nedočká.

„Četníci jsou na cestě. Mami, opravdu s tebou musím mluvit."

Vůbec neslyšela, že Charles vešel do místnosti, strnule se obrátila vytržená z bolestných myšlenek, do kterých se proti své vůli zabrala.

„A já zase musím mluvit s Madeleine," odpověděla příkře.

Možná by měla počkat do svítání a v samotě svého pokoje se konečně poddat zármutku. Třeba tu možnost už nikdy mít nebude. Vzchopila se a přistoupila k synovi stojícímu ve dveřích.

„Zavři ty dveře," řekla mu stroze, „není tu žádné divadlo."

Vytušila, že je zmatený její tvrdostí, způsobem, jakým vzala věci do svých rukou. To on byl přece zvyklý tu velet, byl důstojník, i když byl zajatcem v pracovním táboře a potom v jakési ponuré pevnosti, odkud se vrátil před pouhými dvěma měsíci.

„Potřebuju koňak," rozhodla.

Nesmlouvavě ho uchopila za zápěstí a odvedla ho do knihovny. V krbu zbylo jen pár řeřavých uhlíků a v noci bylo chladno. Když jí Charles podával sklenku do poloviny naplněnou jantarovou tekutinou, z jejíž vůně se jí zvedal žaludek, přinutila se podívat se mu do očí. Ačkoli byl strašně vyhublý, byl stále velmi hezký, stejně elegantní a noblesní jako před válkou. Édouard mu vždycky všechno záviděl. Vzhled, odvahu, inteligenci – kromě dalších věcí.

„Nejdůležitější, Charlesi, je rodina. Souhlasíš?"

Hleděl na ni svýma šedýma očima s tím nepřítomným výrazem, který už dobře znala. Nejvyšší daň válce a nacistickému šílenství zaplatil, bohužel, právě on.

„Mysli na děti," naléhala. „Na ty svoje a teď i na Édouardovy. Všichni se o ně postaráme, ano? Dokud tady budu, udělám, co bude třeba. A ty taky. Ať chceš, nebo nechceš, Charlesi!"

Na chvíli okna ozářily reflektory auta. Po osvobození už závěsy nezatahovali, jako by se chtěli pomstít za roky zatemňování. Clara spěšně prohodila: „Myslela jsem, že tragédiím je konec, ale ne!"

Plynový motor venku ztichl a potom se ozval zvuk dveří u auta. Pak nastalo ticho přerušované jen pohyby kyvadla starých hodin. Charles stále hleděl na matku.

„Víš," vysvětlovala mu pomalu, „je to skutečné prokletí…"